

ADABIYOT O'QITISH METODIKASI KURSINING MAZMUNI VA QURILISHI

*O'zbekiston-Finlandiya pedagogika instituti
filologiya fakulteti o'zbek tili va adabiyoti yo'nalishi magistri
Xoljigitova Gulbahor Toshtemir qizi*

Annotatsiya: Adabiyot o'qitish metodikasi kursi, o'quv jarayonida adabiy asarlarni o'qitish va talabalarga adabiy bilimlarni berish uchun zarur bo'lgan metod va strategiyalarni o'rganishga qaratilgan. Ushbu kurs, talabalarga adabiyotning nazariy asoslarini, o'qitish metodlarini, adabiy tahlil usullarini va o'qitish jarayonida qo'llaniladigan innovatsion yondashuvlarni o'rgatadi. Kursning mazmuni va qurilishi bir necha muhim bo'limlardan iborat bo'lib, har bir bo'lim o'z ichiga alohida mavzularni oladi.

Kalit so'zlar: adabiyot, zamonaviy texnologiyalar, adabiy asarlar, o'qitish usullari, nazariy asoslar, innovatsion yondashuvlar.

Adabiyot kursning kirish qismida adabiyot o'qitish metodikasining ahamiyati, maqsadlari va vazifalari muhokama qilinadi. Adabiyotning ta'lim jarayonidagi o'rni, adabiy asarlarni o'qitishning ijtimoiy va madaniy ahamiyati, shuningdek, zamonaviy ta'lim tizimidagi o'zgarishlar haqida ma'lumot beriladi. Talabalarga adabiyot o'qitish metodikasining asosiy tushunchalari, nazariy asoslari va amaliy ko'nikmalari haqida umumiy tasavvur beriladi. Adabiyot nazariyasi bo'limida adabiyot nazariyasining asosiy tushunchalari, konseptual yondashuvlari va adabiy tahlil usullari o'rganiladi. Adabiyot nazariyasi, adabiy asarlarni tushunish va baholashda muhim ahamiyatga ega. Ushbu qismda, adabiyotning turli janrlari, uslublari va adabiy oqimlari haqida ma'lumot beriladi. Talabalar, adabiy asarlarni tahlil qilishda foydalaniladigan nazariy yondashuvlar, jumladan, strukturalizm, poststrukturalizm, feministik nazar va boshqa nazariyalar bilan tanishadilar. O'qitish metodlari bo'limida, adabiy asarlarni o'qitish uchun qo'llaniladigan turli metod va strategiyalar o'rganiladi. Ushbu bo'limda, an'anaviy va zamonaviy o'qitish metodlari, interaktiv o'qitish usullari, muammoli o'qitish va loyiha asosida o'qitish kabi yondashuvlar tahlil qilinadi. Talabalar, o'qitish jarayonida qanday metodlarni tanlash va qo'llash kerakligini o'rganadilar. Shuningdek, o'qitish jarayonida talabalarning faolligini oshirish uchun qanday strategiyalarni qo'llash mumkinligi haqida ma'lumot beriladi. Adabiy asarlarni o'qitish jarayoni, o'quvchilarni adabiy asarlarni o'qishga jalb qilish va ularni tahlil qilishga o'rgatish usullari muhokama qilinadi. Talabalar, adabiy asarlarni o'qitishda foydalaniladigan metod va strategiyalarni o'rganadilar. Ushbu bo'limda, adabiy asarlarni o'qitish jarayonida muhim ahamiyatga ega bo'lgan savollarni berish,

muhokama qilish va talabalarning fikrlarini tinglash kabi usullar ham ko'rib chiqiladi.[1]

Zamonaviy ta'lim tizimida innovatsion yondashuvlar muhim o'rin tutadi. Ushbu bo'limda, adabiyot o'qitishda innovatsion texnologiyalar va metodlardan qanday foydalanish mumkinligi haqida ma'lumot beriladi. Masalan, multimedia vositalari, onlayn resurslar va interaktiv platformalardan foydalanish, o'quv jarayonini yanada qiziqarli va samarali qilishga yordam beradi. Talabalar, zamonaviy texnologiyalarni qo'llash orqali adabiyot o'qitish jarayonini qanday yaxshilash mumkinligini o'rganadilar. Adabiyot o'qitish jarayonida baholash ham muhim ahamiyatga ega. Ushbu bo'limda, talabalarning bilim va ko'nikmalarini baholash usullari, baholash mezonlari va baholash jarayonida yuzaga keladigan muammolar ko'rib chiqiladi. Talabalar, baholash jarayonida qanday metodlarni qo'llash mumkinligini, baholashning maqsad va vazifalarini o'rganadilar. Shuningdek, baholash jarayonida o'quvchilarni rag'batlantirish va ularning motivatsiyasini oshirish uchun qanday strategiyalarni qo'llash mumkinligi haqida ma'lumot beriladi. Kursning amaliyot bo'limida, talabalar o'qitish jarayonida olingan nazariy bilimlarni amaliyotda qo'llash imkoniyatiga ega bo'ladilar. Ushbu bo'limda, talabalar o'zlari tanlagan adabiy asarlarni o'qitish rejasini tuzish, dars mashg'ulotlarini o'tkazish va o'quvchilar bilan muloqot qilish orqali amaliy tajriba orttiradilar. Amaliyot jarayonida, talabalar o'qitish jarayonida yuzaga keladigan muammolarni hal qilish, o'quvchilarni rag'batlantirish va ularning fikrlarini tinglash kabi ko'nikmalarni rivojlantiradilar.[2]

Kursning xulosa qismida, talabalar o'qitish jarayonida olingan bilimlarni umumlashtirish va kelajakda qanday qilib o'z bilimlarini yanada rivojlantirish mumkinligini muhokama qiladilar. Talabalar, o'qitish jarayonida olingan tajribalarni baholash, o'z-o'zini baholash va o'z bilimlarini yangilashga qaratilgan strategiyalarni o'rganadilar. Kurs davomida talabalar uchun zarur bo'lgan o'quv resurslari, adabiy asarlar, o'qitish metodlari va innovatsion texnologiyalar haqida ma'lumot beriladi. Talabalar, adabiyot o'qitish jarayonida foydalaniladigan o'quv resurslarini o'rganadilar va ularni amaliyotda qo'llash imkoniyatiga ega bo'ladilar. O'quv resurslari sifatida adabiy asarlar, ilmiy maqolalar, o'qitish metodikasi bo'yicha qo'llanmalar va zamonaviy texnologiyalardan foydalanish ko'zda tutiladi. Kurs tugagach, talabalar adabiyot o'qitish metodikasining nazariy asoslarini, o'qitish jarayonida qo'llaniladigan metod va strategiyalarni, adabiy asarlarni tahlil qilish usullarini va innovatsion yondashuvlarni bilishadi. Ular o'z bilimlarini amaliyotda qo'llash orqali o'qitish jarayonini yanada samarali qilishga qodir bo'ladilar. Ushbu kurs, adabiyot o'qituvchilarining professional rivojlanishini ta'minlash va o'quvchilarning adabiy bilimlarini oshirishda muhim ahamiyatga ega. Adabiyot o'qitish metodikasi kursi, o'qituvchilar va talabalar o'rtasida samarali muloqotni o'rnatish, adabiyotning ahamiyatini oshirish va o'quvchilarning adabiy bilimlarini

kengaytirishga yordam beradi. Bu kurs, o'qituvchilarga o'z bilimlarini yangilash va o'qitish jarayonini yanada qiziqarli va samarali qilish uchun zarur bo'lgan resurslarni taqdim etadi. [3]

Kurs davomida o'quvchilarning fikrlarini tinglash, muhokama qilish va o'zaro tajriba almashish jarayonlari ham muhim o'rin tutadi. Talabalar, o'zaro fikr almashish orqali nafaqat o'z bilimlarini kengaytirish, balki boshqa talabalarning tajribalaridan ham foyda olish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Bu jarayon, o'quvchilarning ijodiy fikrlash qobiliyatini rivojlantirishga, o'z fikrlarini aniq ifodalashga va o'zaro muloqot qilish ko'nikmalarini shakllantirishga yordam beradi. Kursning oxirgi bo'limida, talabalar o'zlari o'rganilgan nazariy va amaliy bilimlarni baholaydilar. Ular, o'qitish jarayonida qanday qiyinchiliklarga duch kelganliklarini, bu qiyinchiliklarni qanday yengganliklarini va o'z bilimlarini qanday rivojlantirganliklarini muhokama qiladilar. Bu jarayon, talabalar uchun o'z-o'zini baholash va o'z bilimlarini yanada mustahkamlash imkoniyatini yaratadi. Adabiyot o'qitish metodikasi kursi, o'qituvchilar va talabalar uchun yangi imkoniyatlar va qiziqarli tajribalar bilan to'la bo'lishi kerak. Kurs davomida o'rganilgan bilimlar va ko'nikmalar, talabalarning kelajakdagi faoliyatlarida va professional rivojlanishlarida muhim rol o'ynaydi. Adabiyot o'qitish metodikasi kursi, nafaqat adabiyot o'qituvchilari uchun, balki barcha ta'lim sohasida ishlovchi mutaxassislar uchun zarur bo'lgan bilim va ko'nikmalarni taqdim etadi. Ushbu kurs, talabalarga o'z bilimlarini mustahkamlash, yangi yondashuvlar va metodlarni o'rganish, adabiyotga bo'lgan qiziqishlarini oshirish va o'zaro muloqotni rivojlantirish imkoniyatini beradi. Adabiyot o'qitish metodikasi kursi, o'quv jarayonini yanada samarali, qiziqarli va innovatsion qilishga yordam beradi. Bu esa o'z navbatida, o'quvchilarning adabiyotga bo'lgan qiziqishini oshirish va ularning adabiy bilimlarini kengaytirishga xizmat qiladi. [4]

Xulosa: Shunday qilib, adabiyot o'qitish metodikasi kursi, o'qituvchilar va talabalar o'rtasidagi muloqotni kuchaytiradi, adabiyotning ahamiyatini yanada oshiradi va o'quvchilarning adabiy bilimlarini rivojlantirishga xizmat qiladi. Bu kurs, o'qituvchilarning professional rivojlanishini ta'minlash va o'quvchilarning adabiy bilimlarini oshirishda muhim ahamiyatga ega. Adabiyot o'qitish metodikasi kursi, o'qituvchilar va talabalar uchun yangi imkoniyatlar va qiziqarli tajribalar bilan to'la bo'lishi kerak.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Abdurahmonov, A. (2021). "Adabiyot o'qitish metodikasi: nazariy va amaliy asoslar". Tashkent: O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi.
2. Saidov, S. (2022). "Zamonaviy ta'limda adabiyot o'qitish metodlari". Tashkent: Fan va texnologiyalar.
3. Tursunov, I. (2020). "Adabiyot o'qitishning innovatsion yondashuvlari". Tashkent: O'zbekiston Milliy universiteti.

4. Xolmatov, M. (2023). "Adabiyot va ta'lim: nazariy va amaliy masalalar". Tashkent: O'zbekiston davlat pedagogika universiteti.
5. Qodirov, R. (2021). "Adabiyot o'qitish metodikasi: muammolar va yechimlar". Tashkent: O'zbekiston yozuvchilar uyushmasi.
6. Rasulova, D. (2022). "Adabiyot darslarida interaktiv metodlar". Tashkent: O'zbekiston ta'limi.
7. Ismoilov, E. (2023). "Talabalarga adabiyot o'qitish: metodik qo'llanma". Tashkent: O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim muassasalari.